

ЕМИСИОННО-КАСОВА ДЕЙНОСТ НА БНБ

октомври – декември 2011 г.

I. Пари в обращение (банкноти и монети извън касите на БНБ)

1. Динамика на парите в обращение

В края на декември 2011 г. парите в обращение¹ достигнаха 8728.9 млн. лв. За едногодишен период спрямо края на декември 2010 г. те нараснаха с 426.4 млн. лв., или 5.14%, докато през предходния едногодишен период (декември 2009 г. – декември 2010 г.) нарастването беше по-ниско, съответно 253.4 млн. лв., или 3.15%.

¹ Банкноти, разменни и възпоменателни монети, емисии след 5 юли 1999 г.

През четвъртото тримесечие стойността на парите в обращение е нараснала с 482.3 млн. лв., или 5.85% в сравнение с края на третото тримесечие. Това нарастване на парите в обращение е с 0.55 процентни пункта по-високо от достигнатото за същия период на 2010 г. Месечно увеличение на парите в обращение в рамките на разглеждания тримесечен период имаше единствено през декември, което е характерно за този период на годината и е свързано с нарастване на потребността от налични пари през коледните и новогодишните празници.

Пари в обращение (млн. лв.)

	31.XII.2010	30.IX.2011	31.XII.2011	Изменение	
				в %	в %
	1	2	3	к.(3-1)/1	к.(3-2)/2
ПАРИ В ОБРАЩЕНИЕ – общо, в т.ч.	8302.5	8246.5	8728.9	5.14%	5.85%
<i>Банкноти</i>	8133.9	8069.5	8548.8	5.10%	5.94%
<i>Разменни монети</i>	163.2	171.5	174.4	6.86%	1.68%
<i>Възпоменателни монети</i>	5.4	5.6	5.7	5.31%	1.82%

В края на 2011 г. дялът на банкнотите в стойността на парите в обращение е 97.94%. През четвъртото тримесечие на годината той нарасна с 0.09 процентни пункта, но за едногодишен период намаля с 0.03 процентни пункта.

Към 31 декември 2011 г. дялът на разменните монети в стойността на парите в обращение е 2.00%. През четвъртото тримесечие той намаля с 0.08 процентни пункта, а за едногодишен период нарасна с 0.03 процентни пункта

В края на годината дялът на възпоменателните монети в общата стойност на парите в обращение е 0.06%, и е намалял с 0.01 процентни пункта спрямо края на предходното тримесечие, а за едногодишен период остава без промяна.

В изпълнение на монетната си програма и на основание чл. 25, ал. 1 от ЗБНБ, през четвъртото тримесечие на 2011 г. Българската народна банка пусна в обращение златна възпоменателна монета „Богородица Пътеводителка” от серията „Българска иконография”, с номинална стойност 20 лева.

Средната банкнота в обращение в края на четвъртото тримесечие на 2011 г. е 26.78 лв. В сравнение с края на предходното тримесечие тя нарасна с 0.53 лв., а за едногодишен период с 0.82 лв.

Стойността на средната разменна монета в обращение е 0.13 лв. и остава без промяна както спрямо края на предходното тримесечие, така и за едногодишен период.

2. Динамика и купюрен строеж на банкнотите и монетите в обращение

В края на четвъртото тримесечие на 2011 г. в обращение са 319.2 млн. бр. банкноти, които са с 11.8 млн. бр., или с 3.82% повече в сравнение с края на септември 2011 г. За едногодишен период (спрямо края на 2010 г.) броят на банкнотите в обращение е нараснал с 5.9 млн. бр., или с 1.89%, което е над два пъти по-високо от нарастването им през предходния едногодишен период (декември 2009 г. – декември 2010 г.) съответно 2.8 млн. броя и 0.90%.

Стойността на банкнотите в обращение през четвъртото тримесечие на 2011 г. е нараснала с 5.94% (479.3 млн. лв.), като в края на годината общата стойност на банкнотите в обращение възлиза на 8548.8 млн. лв. Стойността на банкнотите в обращение в края на годината е с 5.10% по-висока спрямо достигнатата в края на 2010 г.

През четвъртото тримесечие на годината в структурата на банкнотите в обращение по стойност са настъпили следните изменения спрямо края на предходното тримесечие:

- намалява дялът на банкнотите от купюри 50, 20, 10, 5 и 2 лева, съответно с 0.23, 0.37, 0.14, 0.09 и 0.06 процентни пункта;
- нараства дялът на банкнотите от купюра 100 лева с 0.88 процентни пункта.

Номиналната стойност на банкнотите от купюра 50 лева в обращение в края на 2011 г. е в размер на 2974.1 млн. лв., което им отрежда най-големия дял - 34.79% в общата

стойност на банкнотите в обращение. С най-малък дял е стойността на банкнотите от купюр 2 лева – 0.83% (като изключим дела на банкнотите с купюр 1 лев, които в голямата си част са изтеглени от паричното обращение и са заменени с монета).

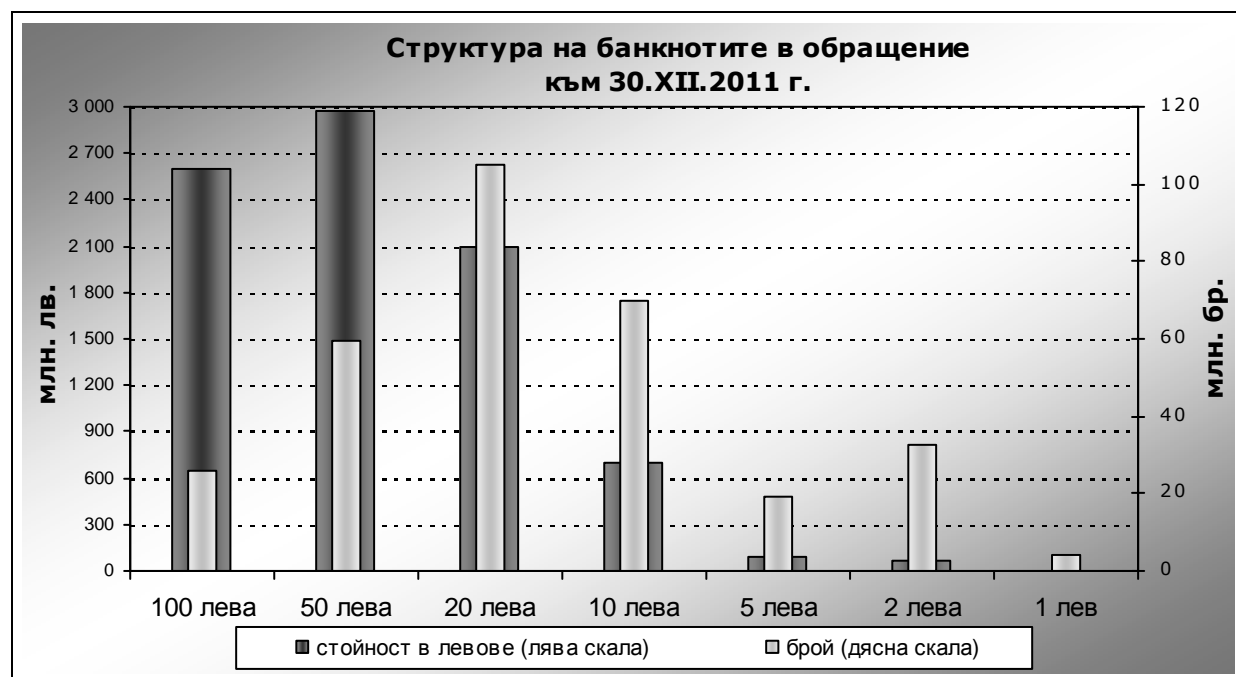
През разглеждания период в структурата по брой на банкнотите в обращение са настъпили следните изменения спрямо края на третото тримесечие на 2011 г.:

- нараства дялът на купюрите от 100, 50, 20 и 10 лева – съответно с 0.39, 0.25, 0.17 и 0.08 процентни пункта;
- намалява дялът на купюрите от 5 и 2 лева – съответно с 0.33 и 0.52 процентни пункта.

С най-голям дял в броя на банкнотите в обращение в края на 2011 г. е купюрата от 20 лева – 32.87%, като в края на 2011 г. в обращение са 104.9 млн. бр. банкноти от нея.

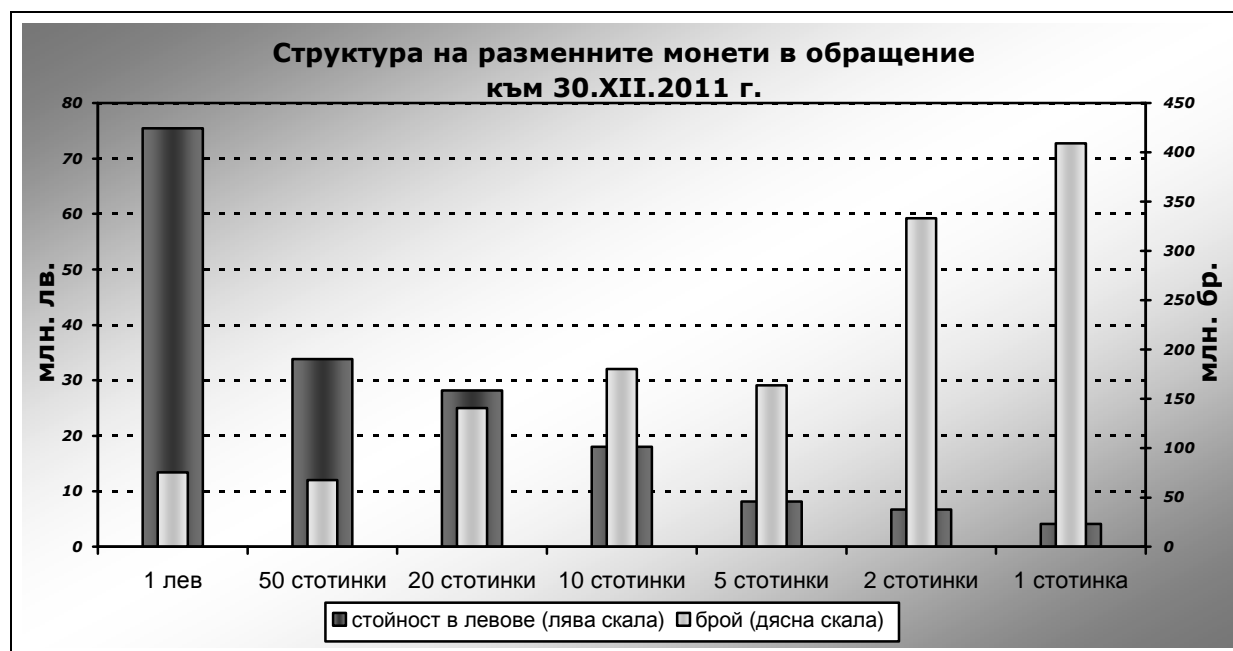
За едногодишен период дялът на банкнотите в обращение по брой нарасна при купюрите от 100, 50, 20 и 2 лева, съответно с 0.58, 0.69, 0.03 и 0.07 процентни пункта. В края на декември 2011 г. броят на тези купюри в обращение им отрежда дялове, както следва: 100 лева – 8.16%, 50 лева – 18.63%, 20 лева – 32.87% и 2 лева – 11.11%.

За същия период намаля дялът на банкнотите в обращение при купюрите от 10 и 5 лева, съответно с 0.83 и 0.50 процентни пункта. Дяловете на тези купюри в обращение в края на 2011 г. са съответно 21.94% за банкнотата от 10 лева и 6.02% за банкнотата от 5 лева.

Броят на разменните монети в обращение към края на декември 2011 г. се е увеличил в сравнение с края на септември с 32.7 млн., или с 2.45% и достигна 1369.6 млн. бр. За едногодишен период прирастът им е 114.0 млн. броя (9.08%). През четвъртото тримесечие на 2011 г. стойностният размер на разменните монети в обращение нарасна с 2.9 млн. лв. (1.68%), а за едногодишен период с 11.2 млн. лв. (6.86%).

В края на декември 2011 г. дялът на монетите с номинал 1 и 2 стотинки във вътрешната структура по брой на монетите в обращение нарасна в сравнение с края на септември, съответно с 0.13 и 0.24 пр.п. При останалите номинали монети от 5, 10, 20 и 50 стотинки и 1 лев дялът им намалява, съответно с 0.04, 0.13, 0.11, 0.04 и 0.04 пр. п.

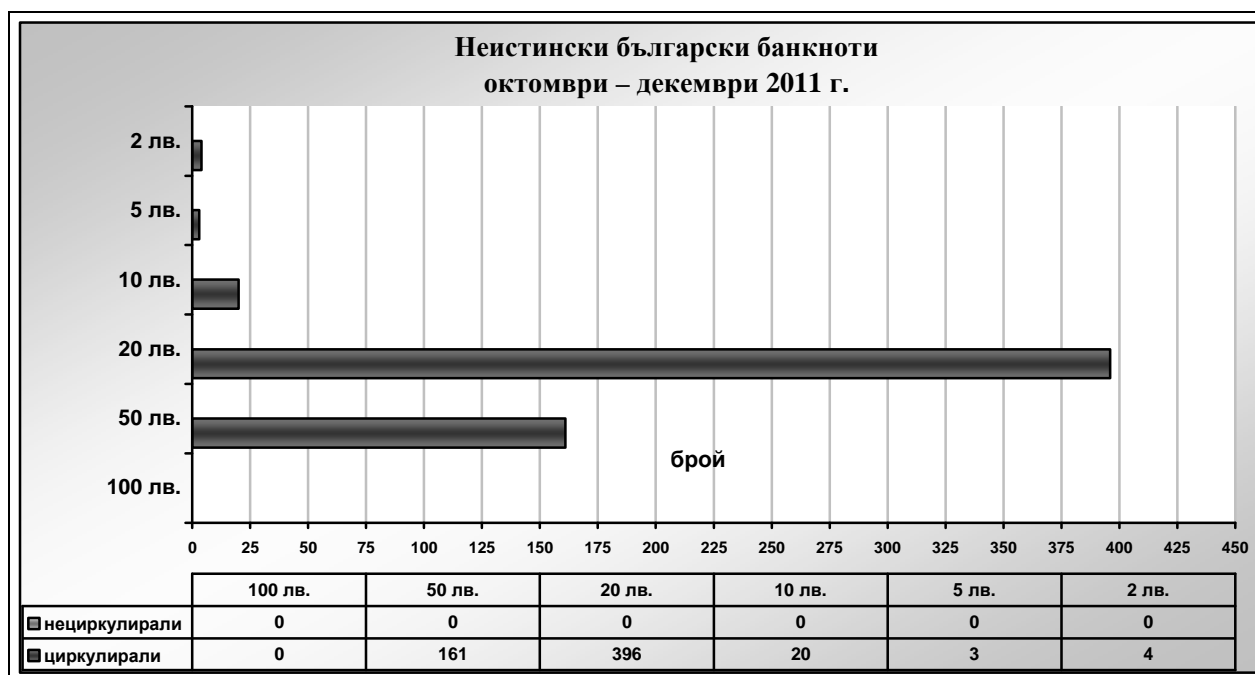

Промените в структурата на броя монети в обращение следват своите дългосрочни тенденции към спад на дела на монетите с високи номинали и увеличение на тези с по-ниски. За едногодишен период броят на монетите с номинал 1 и 2 стотинки са увеличили дела си в общия брой на разменните монети в обращение съответно с 0.50 и 0.81 пр.п., а дялът на монетите от останалите номинали 5, 10, 20 и 50 стотинки и от 1 лев намаля спрямо края на декември 2010 г. съответно с 0.30, 0.51, 0.28, 0.13 и 0.10 пр.п.

Към 31 декември 2011 г. с най-голям дял в общия брой монети в обращение е разменната монета от 1 стотинка (29.88%), а с най-малък дял монетата от 50 стотинки (4.94%).

II. Неистински и преправени банкноти и разменни монети

През четвъртото тримесечие на 2011 г. в Националния център за анализ (НЦА) на БНБ са регистрирани и задържани общо 584 броя неистински български банкноти, циркулирали в паричното обращение. Задържаните банкноти през четвърто тримесечие са с 29 бр., или с 4.73% по-малко от общия брой на задържаните през предходното тримесечие. От общия брой на задържаните през четвъртото тримесечие на 2011 г. неистински български банкноти най-голям е дялът на купюрите от 20 лева (67.81%), следван от тези от 50 лева, с дял от 27.57%, а дялът на купюрите от 10 лева е 3.42%. Неистинските купюри от 2 и 5 лева през четвъртото тримесечие на 2011 г. са общо 7 на брой с общ дял от 1.20% от всички задържани през разглеждания период български банкноти. Общият брой на регистрираните през цялата 2011 г. неистински български банкноти е 2860 бр., които са със 7469 бр. по-малко спрямо общият брой на регистрираните неистински банкноти през 2010 г.

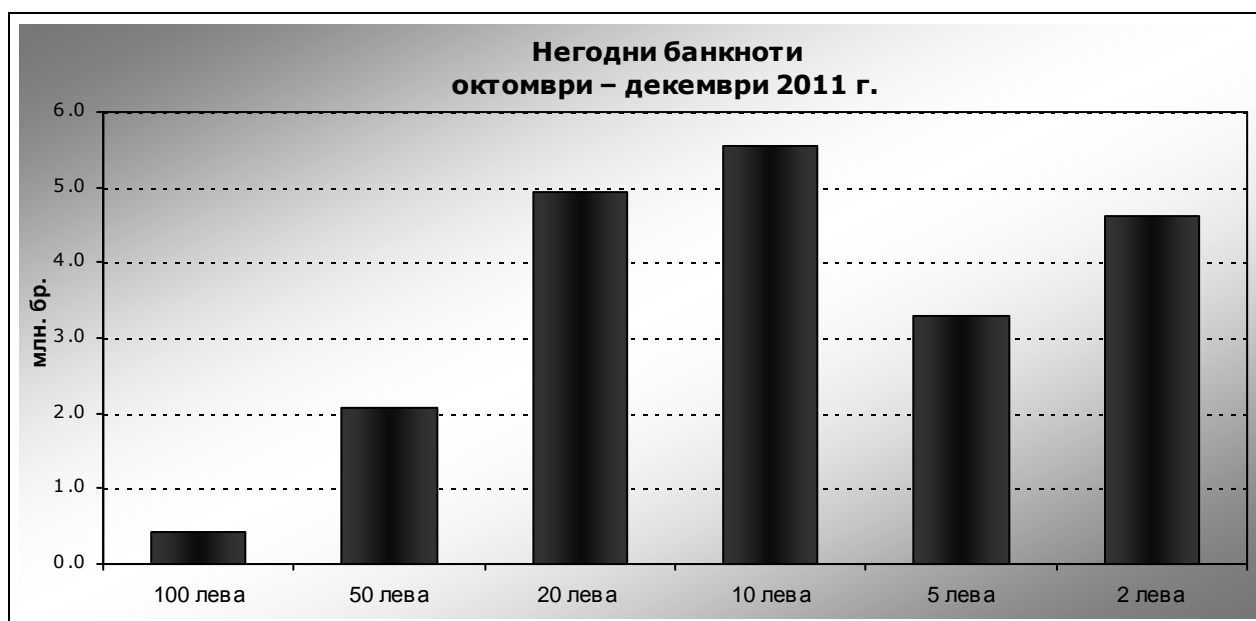
В периода октомври – декември 2011 г. бяха регистрирани и задържани общо 449 бр. неистински български разменни монети, от които 226 бр. са от 1 лев, 219 бр. от 50 стотинки и 4 бр. от 20 стотинки. Задържаните през четвъртото тримесечие на 2011 г. неистински български разменни монети са с 229 бр., или със 104.09% повече в сравнение с броят им през третото тримесечие.

В резултат на извършените експертни оценки на чуждестранни банкноти и монети, задържани със съмнение за истинност на територията на България, през четвъртото тримесечие на 2011 г. в БНБ бяха регистрирани и задържани следните неистински чуждестранни банкноти: 602 бр. евро, 1250 бр. щатски долара и 43 бр. банкноти от други чуждестранни валути.

III. Негодни банкноти и разменни монети²

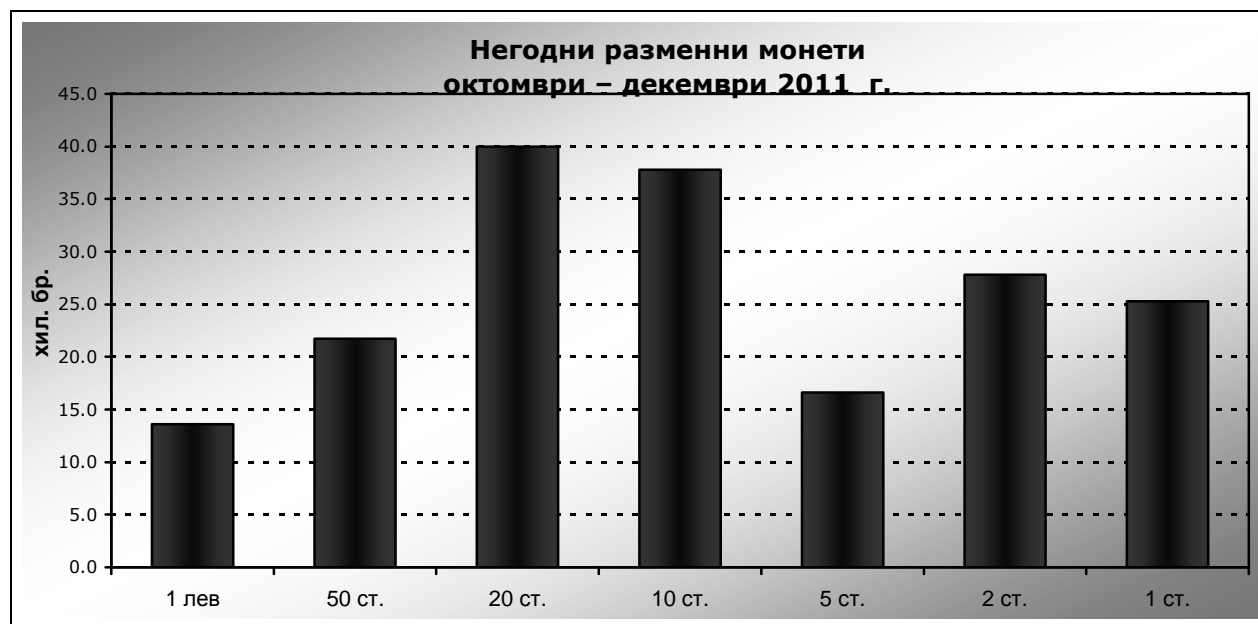
От общо проверените машинно през периода октомври – декември 2011 г. за истинност и годност 167.3 млн. бр. банкноти, като негодни за последващо използване в паричното обращение са отделени 20.9 млн. бр. банкноти. Те са с 2.1 млн. бр. (11.17%) повече в сравнение с отделените негодни банкноти през третото тримесечие. Спрямо четвъртото тримесечие на 2010 г. отделените като негодни банкноти са повече с 8.5 млн. бр., или с 68.10%.

За едногодишен период (декември 2010 – декември 2011 г.) отделените като негодни банкноти са 76.7 млн.бр., или с 18.9 млн. бр. (19.73%) по-малко спрямо отделените през 2010 г.

² Броят на българските банкноти и разменни монети, които през отчетния период са оценени от БНБ като негодни и подлежат на унищожаване.

В резултат на машинната обработка на банкнотите през отчетния период, с най-голям дял в общия брой отделени негодни са банкнотите от купюра 10 лева - 26.57%. Отделените като негодни банкноти от купюри 20 и 2 лева имат относително близки дялове, съответно 23.62% и 22.12%. Делът на отделените през четвъртото тримесечие на 2011 г. като негодни банкноти от купюра 5 лева е 15.72%, а по-малки са дяловете на банкнотите от купюрите 100 и 50 лева, съответно 2.01% и 9.94%.

При обработката на разменни монети в БНБ през четвъртото тримесечие на 2011 г. като негодни са отделени 182.9 хил. бр. и спрямо същия период на предходната година те са повече със 130.4 хил. бр. или 248.21%. Отделените като негодни разменни монети са с 67.5 хил. бр., или 58.45% повече в сравнение с тези през третото тримесечие на 2011 г.